

## Ověřovací doložka konverze do dokumentu obsaženého v datové zprávě

Ověřuji pod pořadovým číslem **81955** (CE:132212456-221198-200923155246), že tento dokument, který vznikl převedením vstupu v listinné podobě do podoby elektronické, skládající se z **7** listů, se doslovně shoduje s obsahem vstupu.

Zajišťovací prvek: **Žádný**

Ověřující osoba: **Robert Kaiser**

Vystavil: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

v Praze dne **23.09.2020 15:52:46**



132212456-221198-200923155246





**Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová**  
ředitelka odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí

V Praze dne 18. září 2020  
Č.j: MPSV-2020/170041-250/1

Vážená paní předsedkyně,

obdrželi jsme Vaším prostřednictvím dožádání Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, z .s. (dále jen „PK SPOD“), jímž se dotazujete, zda proběhlo jednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) a Policejním prezidiem ve věci identifikace pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí v komunikaci s orgánem Policie ČR. Dále požadujete, aby byla ze strany MPSV vypracována jednotná předloha služebního průkazu pracovníka OSPOD tak, aby byla jejich podoba v ČR jednotná a splňovala z pohledu výkonu veřejné správy všechny požadavky. Nakonec žádáte reakci na soubor podnětů PK SPOD, který byl MPSV zaslán návazně na jednání, které proběhlo v roce 2019.

K Vaším dotazům nejprve sdělujeme, že otázka prokazování totožnosti pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) byla ze strany MPSV s Policejním prezidiem projednána osobně v červenci tohoto roku a následně byla v předmětné otázce zpracována též písemná odpověď MPSV, která je částečně citována v dopise Policejního prezidia PK SPOD. V případě, že bude ve výše uvedené věci nezbytné realizovat jednání mezi PK SPOD a Policejním prezidiem, je možné zajistit též účast MPSV.

Pokud jde o vypracování předlohy jednotného služebního průkazu, je si MPSV vědomo potřebnosti takové úpravy, neboť nyní není praxe prokazování totožnosti pracovníků OSPOD sjednocena a v této souvislosti se může lišit náhled na situaci mezi pracovníky OSPOD a policejními orgány. Záměrem MPSV je zahrnout jednotný vzor služebního průkazu do legislativní úpravy zákona o sociálně-právní ochrany dětí.

K podnětům PK SPOD, které byly MPSV předloženy v návaznosti na jednání mezi MPSV a PK SPOD v září 2019 dále sdělujeme následující. Zároveň nám dovolu, abychom se omluvili za pozdní odpověď způsobenou především personálními změnami, k nimž došlo na MPSV.

1) S využitím dřívějších metodických materiálů vypracuje MPSV pro potřeby podřízených OSPOD, zejména OSPOD na úrovni obecního úřadu obce s rozšířenou působností, přehlednou a stručnou metodickou informaci, ve kterém budou popsány a vysvětleny základní role a činnosti OSPOD, včetně postavení OSPOD vůči dětem, rodičům a jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte, ostatním státním orgánům, poskytovatelům služeb, případně vůči dalším aktérům podílejícím se na ochraně práv dětí (školy atd.). Tuto metodickou informaci bychom chtěli dát podřízeným OSPOD k dispozici v horizontu do konce letošního roku.

2) Pokud jde o písemnosti týkající se dětí, u kterých není dán důvod k zařazení dítěte do základní evidence podle čl. 2 směrnice MPSV č.j. 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013 (dále jen „spisová směrnice MPSV“), není nakládání s těmito písemnostmi předmětem úpravy ve spisové směrnici MPSV. Nakládání s těmito písemnostmi se řídí obecnou úpravou zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, prováděcí vyhláškou č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, a spisovým řádem příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“). Z předpisů upravujících spisovou službu je důležité zejména ustanovení § 64 zákona č. 499/2004 Sb., které upravuje příjem, označování, evidenci a rozdělování dokumentů. Z úpravy prováděcí vyhlášky č. 259/2012 Sb. je podstatné ustanovení § 7 o označování dokumentů a ustanovení § 12 o tvorbě spisu. Pro zpracování osobních údajů týkajících se dětí nezařazených do základní evidence OÚ ORP pak platí zejména úprava Obecného nařízení o ochraně osobních údajů č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, a § 57 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon o SPOD“).

Písemnosti vedené mimo spis Om nebo Nom by měly být vždy označeny číslem jednacím. Jedná-li se o více písemností, které se vztahují ke stejnému dítěti nebo

k sourozencům, je možné tyto písemnosti spojit do spisu a spis a jednotlivé písemnosti označit také spisovou značkou. Označení písemností spisovou značkou je v tomto případě nepovinné a záleží na tom, zda daný OÚ ORP považuje použití spisové značky za účelné. Nicméně pro lepší identifikaci a dohledání těchto písemností, které se ještě v pozdější době mohou stát součástí spisu Om nebo Nom, lze doporučit, aby si OÚ ORP vytvořil vlastní spisovou značku pro označování písemností, které jsou vedeny mimo spis Om nebo Nom. Může se jednat např. o spisovou značku složenou z čísla jednacího a označení „SPO“, „SPOD“, „OSPOD“ apod. Používání značky Om je vyhrazeno pouze pro spisovou dokumentaci vedenou o dítěti, které bylo zařazeno do základní evidence OÚ ORP. Obdobně používání značky ROD je vyhrazeno pouze pro spisovou dokumentaci obecních úřadů I. stupně podle čl. 34 spisové směrnice MPSV. Stejně tak záleží na zvážení daného úřadu, zda bude považovat za potřebné a účelné vést evidenci písemností, které se týkají agendy sociálně-právní ochrany dětí, ale nevztahují se k dětem zařazeným v základní evidenci nebo zapsaným v rejstříku Nom.

V podkladech pro zpracování spisové dokumentace podle § 55 odst. 4 zákona o SPOD a čl. 8 spisové směrnice MPSV, které jsou označeny spisovou značkou P/Om, mohou být založeny pouze písemnosti, které se vztahují ke konkrétnímu neuzavřenému spisu Om, tj. nelze do nich vkládat písemnosti vztahující se k dítěti, u kterého nebyl spis Om vůbec založen nebo byl již uzavřen.

I v případě písemností vedených OSPOD mimo spis Om nebo Nom platí, že do těchto písemností (respektive do spisu tvořeného těmito písemnostmi) může na základě písemné žádosti nahlížet rodič dítěte, kterému náleží rodičovská odpovědnost, jiná fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte nebo zmocněnec rodiče nebo jiné odpovědné osoby v souladu s § 55 odst. 5 zákona o SPOD, za podpůrného použití § 38 správního řádu, a to až do skartace spisu nebo do nabytí plné svéprávnosti dítěte. Ustanovení § 55 odst. 5 zákona o SPOD upravuje podmínky pro nahlížení do jakékoliv spisové dokumentace vedené OSPOD o dítěti, ať už se jedná o děti zařazené do základní či pomocné evidence OÚ ORP nebo nikoliv.

Spis vedený o dítěti nezařazeném do základní evidence OÚ ORP se uzavře po vyřízení věci, tj. jakmile odpadne důvod pro další vedení tohoto spisu. Uzavřením spisu se podle § 65 odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, rozumí kompletace všech dokumentů patřících do spisu, kontrola a doplnění spisových značek a skartačních znaků před uložením spisu do spisovny a převedení dokumentů v digitální podobě do výstupního datového formátu a jejich opatření metadaty podle národního standardu. Podrobnosti ke kontrole uzavřeného spisu před uložením do spisovny jsou dále upraveny v § 19 odst. 2 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby. V zásadě se nepředpokládá, že do uzavřeného spisu by měly být následně vkládány další písemnosti, avšak zároveň to není zákonem výslovně vyloučeno. V ustanovení § 65 odst. 6 zákona č. 499/2004 Sb. je pouze zakotveno, že z uzavřeného spisu nesmějí být vyjímány jednotlivé dokumenty, naopak o zákazu vkládání dokumentů se zde nehovoří.

Uzavřený spis je po dobu trvání skartační lhůty nutno uložit ve spisovně OÚ ORP. Pro písemnosti vedené mimo spis Om nebo Nom neplatí zvláštní úprava skartačních lhůt obsažená v § 55 odst. 7 písm. a) zákona o SPOD, neboť z této úpravy vyplývá, že se vztahuje pouze na spisovou dokumentaci o dětech zařazených do základní či pomocné evidence OÚ ORP, když spouštěcí událostí pro začátek plynutí skartační lhůty je zde vyřazení dítěte z evidence. Skartační lhůtu pro písemnosti vedené mimo spis Om nebo Nom je tak nutné stanovit podle úpravy spisového řádu daného OÚ ORP, jehož součástí je spisový a skartační plán.

3) – 5) Pokud jde o navrhované změny spisové směrnice MPSV, za předložené podněty děkujeme a sdělujeme, že rozsáhlejší změna spisové směrnice bude připravena v příštím roce v návaznosti na vládní návrh novely zákona o SPOD (sněmovní tisk 911). V rámci změny spisové směrnice se bude MPSV zabývat i případnými změnami v úpravě zařazování dětí do základní evidence OÚ ORP, vyřazování dětí ze základní evidence a uzavírání spisové dokumentace. Při přípravě změny spisové směrnice bude MPSV spolupracovat s krajskými úřady i s PK SPOD, tudíž bude dostatečný prostor pro podrobnější projednání Vašich podnětů ještě před předložením návrhu změny spisové směrnice příslušné komisi Ministerstva vnitra.

6) PK SPOD doporučuje u nezprostředkované (příbuzenské) pěstounské péče povinně aplikovat tzv. „osvědčující dobu“ (ekv. předpěstounské péče) po dobu nejméně 6 měsíců. K tomuto je třeba říci, že (jak vyplývá též z důvodové zprávy k občanskému zákoníku) účelem předpěstounské péče je navázání kontaktů mezi zájemcem o pěstounskou péči a dítětem, má tedy význam zejména u zprostředkované pěstounské péče, kde je tento institut obligatorní (srov. § 24 odst. 3 zákona o SPOD). Předpěstounskou péči lze však využít též v případě, kdy o svěřeni dítě do pěstounské péče žádá osoba dítěti příbuzná či blízká, a kde se tedy zprostředkování neprovádí. Návrh PK SPOD předpokládá změnu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v gesci Ministerstva spravedlnosti, což se v současné chvíli nejeví jako vhodné řešení. Pokud se v rámci soudního řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče objeví skutečnosti, které naznačují, že by bylo vhodné svěřit dítě žadateli do péče zatím „na zkoušku“, tak je možné, aby tak soud např. i na základě návrhu opatrovníka dítěte rozhodl. Lze si představit např. situaci, kdy by mělo být dítě svěřeno do pěstounské péče příbuznému, se kterým se příliš nezná, vidělo ho jen párkrát v životě a nemají mezi sebou vybudovanou citovou vazbu. Rovněž je nutné si uvědomit, že řada dětí je svěřována do péče jiné osoby podle § 953 občanského zákoníku, kde předpěstounskou péči vůbec využít nelze, a kde navíc není podpora rodiny ve formě doprovázení, jako je tomu u pěstounské péče. MPSV má tedy za to, že by bylo vhodné spíše celkově revidovat a sjednotit systém náhradní rodinné péče v ČR, k čemuž již proběhlo prvotní setkání se zástupci Ministerstva spravedlnosti.

7) PK SPOD doporučuje, aby u každé pěstounské péče bylo aplikováno přehodnocení situace a zjišťovat nutnost trvání pěstounské péče soudem stejně, jako je tomu např. u ústavní výchovy. MPSV má v současné chvíli za dostatečné, že k přehodnocování situace dítěte svěřeného do náhradní péče dochází na úrovni OSPOD. V novele zákona o SPOD je navíc navrhováno, že by OSPOD mohl soudu podat návrh na ukončení pěstounské péče, pokud by bylo shledáno, že již neplní svůj účel, např. pokud se o dítě již mohou starat jeho rodiče, avšak nemají se sami k podání návrhu.

8) Ve věci návrhu na **uložení povinnosti rodičům, jimž bylo odebráno dítě/děti, navázat v předem dané časové lhůtě spolupráci s odbornou organizací** zaměřenou na návrat dítěte do rodiny jsme toho názoru, že **možnost uložení využití odborné pomoci je již nyní upravena § 12 a § 13 zákona** o SPOD a měla by se odvíjet od cílů individuálního plánu ochrany dítěte, přičemž tyto cíle by měly v souladu s § 10 odst. 3 písm. d) zákona o SPOD směřovat primárně k posílení funkcí rodiny.

9) Ve věci povinnosti OSPOD zajistit před umístěním dítěte do ústavního zařízení nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) na základě rozhodnutí soudu lékařský posudek o zdravotní způsobilosti dítěte a písemné vyjádření o aktuálním zdravotním stavu dítěte sdělujeme, že již platné znění Instrukce č. j. 142/2007-ODS-Org, ve znění Instrukce č.j. 33/2013-OD-Org, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé, upravuje v § 8 odst. 2 postup v situaci, kdy není možné zajistit posudek a písemné vyjádření registrujícího poskytovatele zdravotních služeb nebo jiného poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost před provedením výkonu rozhodnutí. To znamená, že již v současné době je v odůvodněných případech připuštěno umístění dítěte do zařízení náhradní péče o děti na základě rozhodnutí soudu bez předchozího vyšetření dítěte lékařem, což se týká zejména akutních případů výkonu předběžného opatření soudu, ve kterých by předchozí lékařské vyšetření představovalo nepřiměřenou zátěž pro dítě nebo neúměrnou časovou prodlevu. O této skutečnosti MPSV opakovaně vyrozumělo rovněž provozovatele ZDVOP. Při stávající epidemiologické situaci nevidíme prostor pro další rozvolňování dosud platných pravidel. Nicméně v případě schválení výše zmíněného vládního návrhu novely zákona o SPOD (sněmovní tisk 911), jehož součástí je i návrh změn v úpravě předběžných opatření soudu upravujících poměry dítěte v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, bude nutné přistoupit i k nezbytným změnám v Instrukci o postupu při výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé. V souvislosti s tím by bylo možné diskutovat i odůvodněné změny v části druhé Instrukce, která upravuje výkon rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy, výchovného opatření nebo svěření dítěte do ZDVOP a která přiměřeně platí rovněž pro výkon rozhodnutí o předběžném opatření upravujícím poměry dítěte.

10) Pokud jde o zajištění nepřetržitého možnosti příjmu dětí do školských zařízení sdělujeme, že v této věci se dne 2. 9. 2020 (stejně jako v roce 2019) uskutečnilo jednání mezi MPSV a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“). Přestože v rámci jednání byla vyjádřena shoda na nutnosti zajistit stabilní péči zvláště zranitelným dětem, tedy ze strany zařízení garantovat příjem dítěte v sídle zařízení, následné sdělení stanoviska MŠMT elektronickou formou těmto závěrům neodpovídá. Ze strany MPSV bude tedy do konce září 2020 vypravena pro účely metodického usměrnění této problematiky ve vztahu k OSPOD oficiální písemné stanovisko MŠMT a zároveň bude sdělen právní názor MPSV.

Vážená paní předsedkyně, děkujeme Vám za možnost získávat zpětnou vazbu z realizace sociálně-právní ochrany dětí přímo v terénu a za možnost spolupracovat na její optimalizaci.

S pozdravem

Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.  
**Mgr. Jana Dvořáková**  
**předsedkyně**  
 K Ovčínu 1493/1  
 180 00 Praha 8